

Naisten kokemuksia naiserytyisyystyöstä

KRIS-Oulu ry

Mikkonen Heidi

Opinnäytetyö

Sosiaaliala
Sosionomi (AMK)

2023

Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Heidi Mikkonen	Vuosi	2023
Ohjaaja(t)	Seija Järvi, Timo Marttala		
Toimeksiantaja	KRIS-Oulu ry		
Työn nimi	Naisten kokemuksia naiseryityisyydestä		
Sivumäärä	32 + 4		

Tämän tutkimuksen aiheena on KRIS-Oulu ry:n tuottama naiseryityinentyö Kestilän avovankilassa sekä avoseuraamuspuolella. Opinnäytetyöhön on koottu naisten omia kokemuksia tästä työstä ja sen vaikutuksista sekä mahdollisista kehittämisen kohteista. Opinnäytetyö on koottu KRIS-Oulu ry:lle, jotta siellä nähtäisiin tämän työn tuloksia sekä mahdollisia kehittämisen kohteita.

Opinnäytetyöni kannalta tärkeitä käsitteitä ovat naiseryityisyytyö ja naisvangit. Naiseryityinentyö ei ole mikään tietty työtoiminta vaan ennemminkin ajattelutapa. Naiseryityistätyötä toteutetaan muun muassa vankiloissa sekä päihdetyössä. Naisvangit ovat vähemmistö muuten miesvoittoisessa vankilaympäristössä. Naisilla on erilaiset tarpeet ja nämä on otettava työskentelyssä huomioon.

Tämän opinnäytetyön aineisto on kerätty erilaisista verkko- ja kirjallaisista lähteistä sekä naisvankien ja avoseuraamuspuolen naisten haastatteluista. Tutkimuksen tulokset muodostuivat naisvankien sekä avoseuraamuspuolen naisten haastatteluista. Opinnäytetyön johtopäätöksenä on, että KRIS-Oulu ry:n naiseryityistätyötä pidetään merkityksellisenä ja hyvänä. Naiseryityisyys-termi taas tuntui olevan hie-man haastava ymmärtää sisällöltään.

Avainsanat

Naiseryityisyys, naisvangit, vankeinhoito

Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Heidi Mikkonen	Year	2023
Supervisor(s)	Seija Järvi, Timo Marttala		
Commissioned by	KRIS-Oulu ry		
Title	Women's Experiences Of Women-Specific Work Methods		
Number of pages	32 + 4		

The topic of this study is the women-specific work produced by KRIS-Oulu Association at Kestilä Open Prison and the open sanction side. The thesis compiles women's own experiences of this work, its effects, and potential areas for improvement. The thesis has been compiled for KRIS-Oulu Association so that they can see the results of their work and potential areas for development.

Key concepts for my thesis are women-specific work and female inmates. Women-Specific Work is not a specific type of work but more of a mindset. It is carried out, among other things, in prisons and in substance abuse work. Female inmates are a minority in an otherwise male-dominated prison environment. Women have different needs, and these need to be considered in working with them.

The material for this thesis was collected from various online and literary sources, as well as from interviews with female inmates and women on the open sanction side. The results of the study were formed based on interviews with female inmates and women on the open sanction side. The conclusions of the thesis are that KRIS-Oulu Association's women-specific work is considered meaningful and good. The term "women-specific" seemed to be somewhat challenging to understand in terms of its contents.

Keywords women-specific, female inmates, penal treatment

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TERMISTÖÄ	7
2.1 Naisvankilat	8
3 NAISERITYISYYS	9
3.1 Naiserityinentyö	10
3.2 Naisvankeus	11
3.3 Naiserityinentyö vankilassa	12
3.4 Naiset ja päihteet	13
3.5 Naiset ja väkivalta	14
3.6 Perheelliset naisvangit	14
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	16
4.1 Tutkimuksen tavoitteet, tarkoitus, tutkimuskysymykset	16
4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset lähtökohdat	16
4.3 Laadullinen tutkimus	18
4.4 Tutkimusprosessi	18
4.5 Haastattelu	19
4.6 Tutkimusaineiston käsittely	20
5 TUTKIMUKSEN KULKU	21
5.1 Kysymyksen yksi sisällön käsittely	22
5.2 Kysymyksen kaksi sisällön käsittely	23
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
7 POHDINTA	28
LÄHTEET	30
LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia KRIS-Oulu ry:n (jäljempänä KRIS-Oulu) tuottaman nais erityisen työskentelyn hyötyjä Kestilän avovankilassa sekä avoseuraamuspuolella. Tavoitteena on tutkia nais erityisyyden hyödyt asiakkaille ja mahdolliset kehittämiskohteet tulevaisuutta ajatellen. Työ sisältää Kestilän avovankilan naisvankien sekä avoseuraamusasiakkaiden haastatteluiden analyysin liittyen KRIS-Oulun nais erityisyyden työskentelyn hyödyistä sekä mahdollisista kehittämisen kohteista, tulosten analysoinnin, tietoperustaa sekä kehittämisen kohteet erikseen määriteltynä. Konkreettinen lopputulos on siis tutkimus sekä mahdolliset kehittämiskohteet nais erityisyyden huomioimisesta työskentelemisessä Kestilän avovankilassa sekä avoseuraamusasiakkaiden kanssa. Tutkimus tehdään KRIS-Oululle, jotta he näkisivät työnsä tekemän hyödyn asiakkaille konkreettisesti ja voisivat huomioida mahdolliset kehittämiskohteet nais erityisyysohjelmaan jatkossa.

”Mun mielestäni vankilamaailma muuttuu, mutta se muuttuu todella hitaasti. Pitäis vielä panostaa kovemmin nais erityisyyteen sekä kuntouttamiseen ehkä sen rankaisemisen sijasta.” – Kris-Oulu ry:n työntekijä

Tutkimus on toteutettu haastatteluna. Haastattelut on tehty tutkimussuunnitelman mukaisesti avoseuraamuspuolella 28.9.2023 ja Kestilän avovankilassa 29.9.2023, johon haettiin lupa Rikosseuraamuslaitokselta. Yksi haastatteluista suoritettiin Teamsin kautta 18.10.2023. Tutkimussuunnitelman aikana olen ollut yhteydessä Kestilän avovankilan johtajaan sekä pitänyt tiiviisti yhteyttä KRIS-Ouluun.

Tutkimuksen aihe on minulle henkilökohtaisesti mielenkiintoinen ja mahdollisesti merkittävä tulevan työuran rakentumisen kannalta sosionomin työssä. Kiinnostus nais erityisyysohjelmaan lisääntyi opintoihin sisältyvän työharjoittelun myötä. Harjoittelussani olen päässyt tekemään töitä niin vankilassa olevien kuin avoseuraamuspuolelle olevien naisten kanssa.

Tutkimuksen aihe on ajankohtainen ja tärkeä, koska nais erityistätöitä tutkitaan ja kehitetään ajan mukaiseksi. Perinteisesti vankilamaailma on mielletty hyvin miesvaltaiseksi ja perinteinen vankilatoiminta on suunniteltu miesten tarpeita vas-

taavaksi. Luonnollisesti naisvangeilla on erilaisia tarpeita kohtaamisen ja palveluiden ym. suhteen. (Laakkonen & Raitio 2021.) KRIS-Oulu tekee Suomen vankiloissa eniten nais erityistyötä verrattuna muihin toimijoihin.

”Vankilaan mennessä mulle annettiin käytetyt miesten bokserit. Se oli semmonen pakollinen homma, koska ilman alusvaatteita ei saanu olla niin oli pakko ottaa noi. Menkkojen aikaan tosi käytännölliset.” – entinen naisvanki

Nais erityisentyön tarkoituksena on tunnistaa sukupuoleen liittyvät haasteet. Eri tyinen merkitys on sillä, että nainen itse tuntee tulevansa kuulluksi tarpeidensa suhteen. Nais erityistyötä voidaan muokata erilaisiin naisten elämäntilanteisiin. (Naistenkartano 2023.) Nais erityisyys on lähtökohtana omassa opinnäytetyössäni.

2 RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN TERMISTÖÄ

Tässä kappaleessa tarkastellaan tämän opinnäytetyön kannalta tärkeitä termejä rikosseuraamusalalla.

Ihmiset tekevät toisinaan rikoksia. **Rikos** tarkoittaa lyhykäisyydessään sitä, että se on säädetty laissa rangaistavaksi teoksi tai laiminlyönniksi (Oikeusministeriö 2023). Suomen lakia sovelletaan silloin, kun rikos on tehty Suomessa (Rikoslaki 1889/39 §1).

Rikoslaki määrittää rikosoikeudellisen sääntelyn Suomessa, se sisältää yleisen osan ja erityisen osan (Minilex 2023a). Rikoslakiin on säädetty määritelmät rikoksiin eli rikostunnusmerkitöt keskeisistä rikoksista. Rikoslaisissa määritellään rikosten tunnusmerkitöjen lisäksi rikosoikeudellisesta vastuusta. (Oikeusministeriö 2023.)

Kun ihminen tuomitaan rikoksistaan, usein seurauksena on vankeusrangaistus. **Vankeusrangaistus** voi olla ehdoton tai ehdollinen. Ehdoton vankeusrangaistus tarkoittaa sitä, että se on suoritettava vankilassa. Ehdollinen vankeusrangaistus tarkoittaa taas sitä, että tuomittu ei joudu vankilaan, vaan koeajalle. (Minilex 2023b.)

Yleisesti **vankila** on paikka, missä tarkoituksena on eristää yhteiskunnalle haitalliseksi osoittautuvat henkilöt yhteiskunnasta. Vankiloissa työtä tehdään yhteiskunnan turvallisuuden hyväksi. (Kriminaalihuollon tukisäätiö 2023.) On olemassa avovankiloita sekä suljettuja vankiloita. Suljettu vankila on kirjaimellisesti suljettu. Suljettujen vankiloiden ympärillä on aina muuri ja kaikki ovet ovat aina lukossa. Avovankilassa ei ole muureja ja sieltä on mahdollista käydä esimerkiksi opiskelemaan tai töissä, kun taas suljetusta vankilasta ei yleensä lähdetä mihinkään ja kaikki työtoiminta tapahtuu muurien sisällä. Avovankilassa asutaan yleensä esimerkiksi rivitaloasunnoissa, suljetussa vankilassa on sellit. Monesti polku on se, että ensin ihminen on suljetussa vankilassa, jonka jälkeen on mahdollisuus päästä avovankilaan suorittamaan tuomiota ennen koevapautta tai tuomion päätymistä.

Koevapaus tarkoittaa sitä, että henkilö pääsee kotiin, mutta on edelleen valvonnan alla. Henkilön täytyy olla tavoitettavissa puhelimella ja liikkumista seurataan nilkka- tai rannepannalla. Koevapauden aikana henkilöllä on oltava jokin toiminta, esimerkiksi koulu tai työ. Koevapauden aikana ei saa käyttää päihteitä. Koevapautta seuraa myös Rikosseuraamuslaitoksen tukipartio, joka ottaa esimerkiksi huumeseuvoja. Valmistelu-, täytäntöönpano- ja valvontatehtävät kuuluvat **tukipartiolle** valvontarangaistusten ja valvottujen koevapauksien sekä muiden yhdyskuntaseuraamusten aikana (Rikosseuraamuslaitos 2023a).

2.1 Naisvankilat

”Naisvankien kanssa toimiminen on herkistymistä sukupuolelle, kokemukselle, vähemmistönä olemiselle ja sille, että rikokset ja päihteet ovat kuitenkin miehinen maailma. Ja vankilat ovat miehinen maailma.” – Kaisa Tammi HS 25.8.2022

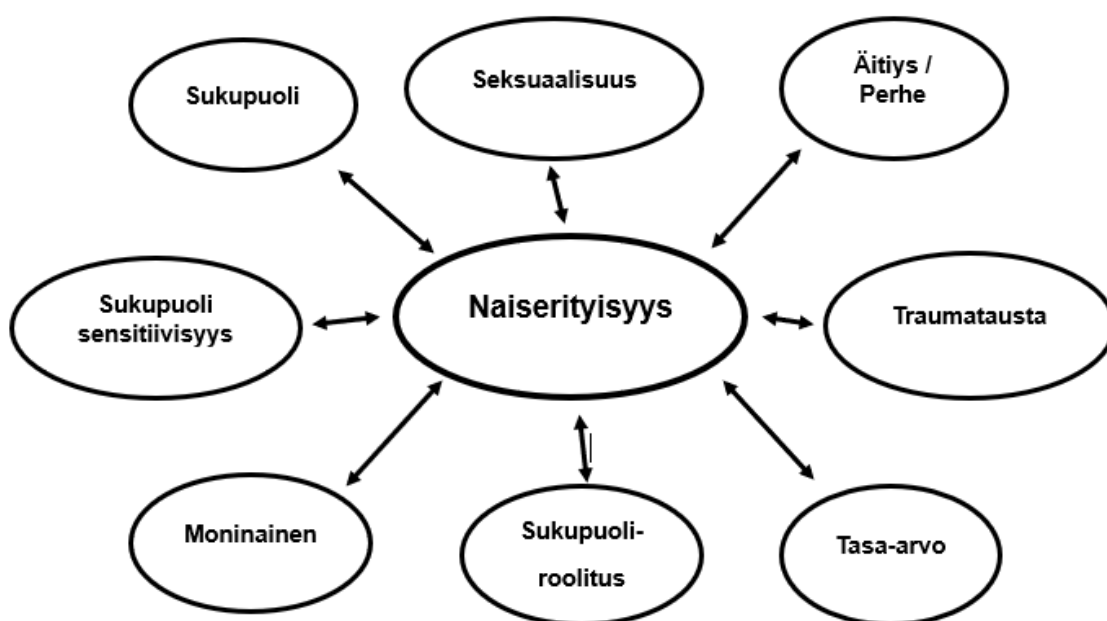
Suomessa nykyään naisvankiloita on kolme ja ne ovat Kestilän avovankila, Vanajan avovankila ja Hämeenlinnan vankila. Suurin osa naisvangeista sijoitetaan edelleen Hämeenlinnan vankilaan. Hämeenlinnan vankila muuntui naisvankilaksi vuonna 2017, Kestilän avovankila vuonna 2021 ja Vanajan avovankila 2006 (Rikosseuraamuslaitos 2023b).

Niin rikos- kuin vankilamaailmassakin naiset ovat edelleen vähemmistö. Vankiloiden muuttuminen pelkästään naisvangeille on positiivinen kehitys ja näin ollen naisetkin otetaan huomioon vankilamaailmassa. Kuitenkin edelleen henkilökuntaa pitäisi kouluttaa nais erityiseentyöhön. Naisilla on erilaisia tarpeita kuin miehillä. Nais erityisyyttä ei kuitenkaan pidä mieltää naisten paapomiseksi. Nais erityisyys keskittyy naisen tarpeisiin ja olosuhteisiin sekä mahdollisiin taustoihin.

3 NAISERITYISYYS

Naiserityisyys on terminä melko uusi. Naiserityisyydelle ei ole olemassa kansainvälistä termiä, joten siitä voi olla oletettua enemmän kansainvälistä tutkimustietoa. Tutkimuksia Suomessa on tehty verrattain vähän.

Naiserityisyydellä ei ole tarkoitus asettaa vastakkain tai arvottaa sukupuoleen liittyviä palveluntarpeita. Lähtökohtaisesti kuitenkin naisilla on erilaisia taustatekijöitä ja tukitarpeita, joihin tarvitaan kohdennetut tuki- ja palvelumuodot. Tämä sama pätee myös miehiin. (Lönnerberg 2021.)

Kuvio 1. Kaavio naiserityisyyteen liittyvistä termeistä.

Naiserityisyys ei ole yksiselitteistä, vaan se pitää sisällään erilaisia käsitteitä. Kuvio 1. havainnoi näistä osan. Naiserityisyys on moninaista eikä tätäkään pidä yleistää kaikkiin naisiin. Naiset, naiserityisyydestä huolimatta, ovat myös yksilöitä ja kaikilla ei esimerkiksi ole traumataustaa.

Kuviossa 1 **trauma** tarkoittaa henkistä vammaa, joka on seurausta esimerkiksi voimakkaasta negatiivisesta kokemuksesta (Duodecim 2016). **Tasa-arvolla** tarkoitetaan yhtäläisiä oikeuksia ja mahdollisuuksia sukupuolesta riippumatta (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2022b). **Sukupuolirooleja** kuvaillaan normeiksi, jotka ohjaavat naisten ja miesten toimintaa ja käytöstä (EIGE 2016). **Sukupuolia**

on juridisesti kaksi Suomessa, nainen ja mies (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b). **Seksuaalisuus** on kaikissa ihmisen elämävaiheissa keskeinen osa. Siihen kuuluu seksuaalinen suuntautuminen, erotiikka, mielihyvä, intiimit suhteet, lisääntyminen, sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuoliroolit. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c.) **Sukupuolisensitiivisyys** tarkoittaa eri sukupuoliin kulttuurisesti ja sosiaalisesti liittyvien oletuksien, ennakkoluulojen ja käsitysten tunnistamisen (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b). **Moninaisuus** tarkoittaa sitä, että tunnistetaan ihmisten erilaiset ominaisuudet ja piirteet (Sanastokeskus 2021).

3.1 Naiserityinenyö

Naiserityiselleydelle on perustettu vuonna 2019 oma verkosto. Verkosto on kasvanut nopeasti ja tällä hetkellä tähän verkostoon kuuluu 23 eri organisaatiota. Tämän verkoston tavoitteena on tehdä nais erityistyötä näkyväksi erilaisten tapahtumien ja kampanjoiden avulla. Verkosto tekee vaikuttamistyötä myös kirjoittamalla kannanottoja sekä mielipidekirjoituksia. (Naistenkartano 2023.)

Naiserityisenyön päätarkoitus on tuoda esiin sukupuolen merkitys. Naiserityisenyön tavoitteena on tunnistaa erilaiset haasteet, jotka liittyvät sukupuolirooleihin. Tässä työssä erityisen tärkeää on avoin vuorovaikutus, vertaistuki ja koettu turvallisuus, näin saadaan rakennettua luottamusta. Naiserityiselleydellä tuodaan naiseuteen liittyvät tarpeet näkyviksi sekä naiset tulevat näin kuulluiksi. Naiserityistyötä voidaan soveltaa eri elämäntilanteissa elävien naisten tueksi sekä hyvinvoinnin vahvistamiseksi. (Naistenkartano 2023.) Naiserityinenyö on vielä uutta ja se kehittyy koko ajan. Perusajatus tälle työlle on jo olemassa, konkreettinen työn tekeminen muovautuu koko ajan. Naiserityinenyö mielletään usein siihen, että naisia pitäisi jollain tapaa paapoa. Asiahan ei kuitenkaan näin ole. Naiserityinenyö sisältää sen, että naisen tarpeet ovat hyvinkin erilaiset kuin miesten ja tämä on otettava työskentelyssä huomioon.

3.2 Naisvankeus

Vankilamaailma perinteisessä mielessä mielletään hyvin miesvaltaiseksi sekä perinteinen vankilatoiminta on suunniteltu vastaamaan miesten tarpeita. Hyvin luonnollista on kuitenkin se, että naisvangeilla on erilaisia tarpeita esimerkiksi kohtaamisen sekä palveluiden ym. suhteen. (Laakkonen & Raitio 2021.)

”Seulojen oton yhteydessä saatettiin riisuttaa alasti eikä käsiä saanu sen jälkeen pestä, koska olis voinu lirauttaa sinne purkkiin vettä. Onneks se on muuttunu, että nyt pittää olla samaa sukupuolta sen seulojen tarkkailijan. Se purkkiki oli niin pieni, miehille varmaan heleppo tähdätä, mut naisena kusi aina käsille. Kauhee homma oli saaha ees se purkki erilaiseksi, tosi byrokraattista hommaa. Olis voinu luulla, että sen saa vaan vaihettua, ku on todettu, että se ei toimi nai1sille samalla tavalla, ku miehille.” – entinen naisvanki

Kaisa Tammi-Moilanen on tehnyt vuonna 2020 Rikosseuraamuslaitokselle naisvankiselvityksen, jonka sisältönä on naisvankien olosuhteet, toiminnot ja turvallisuus. Suomessa on sitouduttu noudattamaan kansainvälisiä suosituksia, jotka koskevat naisvankeja. Useimmista näissä sopimuksissa ja suosituksissa kehoitetaan kiinnittämään huomio naisvankien erityistarpeisiin, kielletään syrjintä sukupuolen perusteella ja suositellaan nais- ja miesvankien erillistä asuttamista. Kansainvälinen naisvankitutkimus kritisoi sekavankiloita, koska naisten erityistarpeet ovat hyvin erilaisia kuin miesten. Sekavankiloissa on havaittu paljon erilaisia häiriötekijöitä, jotka kohdistuvat naisiin. (Tammi-Moilanen 2020, 5.) Naisvankiselvityksen seurauksena Kestilän avovankila muuttui sekavankilasta naisvankilaksi 2021.

Enemmistö tapahtuvista rikoksista suoritetaan miesten toimesta. Naisten tekemien rikosten osuus vaihtelee rikostyypeittäin, eli naiset ovat selvä vähemmistö rikosseuraamusasiakkaina. Naisvankiselvityksen mukaan yhdyskuntaseuraamusasiakkaista on ollut viime vuosina 11 prosenttia naisia ja kaikista vangeista naisten osuus kattaa 7,5–8 prosenttia. (Tammi-Moilanen 2020, 7.) Yleisin naisvankien tekemä rikos on väkivaltarikos, toisena huumausainerikokset (Kivimäki 2020, 6). Vaikka suurin osa naisvangeista on väkivalta- ja/tai päihdetaustaisia, kaikki eivät kuitenkaan ole. Täytyy muistaa, että jokainen nainenkin on yksilö ja jokaisella on omanlaisensa tausta.

Naisvangeilla mielenterveys- ja päihdeongelmat ovat yleisiä. Myös traumaattiset elämäkokemukset ovat selvästi yleisempiä naisvangeilla kuin miehillä. Naisvangeista yli 65 prosenttia on tullut fyysisesti pahoinpidellyksi kumppaninsa toimesta ja vielä suurempi prosenttiosuus on kokenut psyykkistä väkivaltaa, jonka aiheuttajana on ollut kumppani. Huomattavasti tavallisempaa on myös se, että naiset ovat kokeneet seksuaalista hyväksikäyttöä kuin miehet. (Kivimäki 2020, 6.) Naiset usein syyttävät itseään jostakin heille tapahtuneesta ja mahdollisesti jäävät siihen tilanteeseen, kunnes asiat kärjistyvät siihen pisteeseen, että joku joutuu vaikeuksiin poliisin tai muun viranomaisen kanssa.

”Se rikollismaailmaki on semmonen naisia alentava, puristellaan perseestä ja semmosta. Ei tajunnu silloin, että se ei oo normaalia käytöstä. Ajattelin vaan, että tää on ihan normi homma. Sit ku tuli ne #metoot nii sit vasta tajus, että hei, ei tää ehkä oookkaan normaalitoimintaa.” – entinen naisvanki

3.3 Naiserityinentyö vankilassa

Vankilamaailma on hyvin miesvoittoinen ja miehiä sekä heidän tarpeitaan katsoen suunniteltu. Vaikka naiset ovat edelleen vähemmistönä vankiloissa, on heidän tarpeensa otettava huomioon.

Naiserityinentyö vankilassa näkyy siten, että sen avulla vahvistetaan naisten miinakuvaa, tuetaan muutosmotivaatiota sekä mielenterveyttä, tunne- ja vuorovaiikutustaitoja ja rakennetaan toimivat, yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat palvelut vangin vapautuessa. Tukea annetaan myös silloin, kun vanki hakeutuu sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin. Työskentelyyn liittyviä sisältöjä voi olla esimerkiksi voimavarat, jaksaminen ja mielenterveyden edistäminen, rikollisesta elämästä irtaantuminen, päihteiden käytön lopetus tai vähennys, seksuaalisuus ja sukupuoli, läheis- ja perhesuhteet. (Rikoksetoman elämän tukisäätiö 2023.)

KRIS-Oululla on nais erityiseentyöskentelyyn kohdistuva hanke, Ladies First -hanke. Se on suunnattu naisvangeille, vapautuneille ja muille rikosseuraamusasiakkaille. KRIS-Oulu järjestää MasterChef ruokaryhmää yhteistyössä Kestilän

naisvankilan kanssa ja tähän osallistuminen on täysin vapaaehtoista. MasterChefiin osallistujat pääsevät itse vaikuttamaan siihen, mitä ruokaa valmistetaan. Valmistettava ruoka arvotaan osallistujien esittämistä toiveista. KRIS-Oulu vie myös kaksi kertaa viikossa Kestilän naisvankilassa Irti rikollisesta elämäntavasta- kurssia, eli IRE-kurssia. Tämän kurssin aikana paneudutaan syvällisesti ajatusmalleihin, jotka mahdollisesti altistavat rikolliselle elämäntavalle. Kestilän vierailuilla KRIS-Oulu tarjoaa myös yksilökeskusteluja matalalla kynnyksellä. (KRIS-Oulu ry 2023.)

3.4 Naiset ja päihteet

Viime vuosina naisten alkoholin käyttö on lisääntynyt ja tätä voidaan selittää osin yhteiskunnan tasa-arvoistumisen sekä yleisen ilmapiirin muutoksella. Alkoholi-riippuvuus on yleisin naisvankien riippuvuus. Elämänaikainen alkoholiriippuvuus voidaan todeta jopa 54,4 prosentilla naisvangeista. Naisen elimistö vaurioituu helpommin kuin miesten ja alkoholiriippuvuus kehittyy nopeammin. Alkoholin haittavaikutuksiin kuuluu myös epätoivottu vaikutus sukupuolihormoneihin ja se voi johtaa hedelmällisyyden alenemiseen. (Kivimäki 2020, 7.)

Kun nainen on päihdeongelmainen, se ei ole aina yksiselitteistä. Eri alaryhmillä on erityispiirteisiä tarpeita, muun muassa raskaana olevat naiset ja pienten lasten äidit. Muita alaryhmiä on vankilatuomiota kärsivät naiset. Päihdeongelmaiset naiset kärsivät usein stigmasta, huono-osaisuudesta ja sosiaalisen tuen puutteesta. He saattavat usein olla kokeneet seksuaalista ja fyysistä kaltoinkohtelua. Melko tyypillistä on, että päihdeongelmainen nainen kärsii usein samanaikaisista mielenterveyshäiriöistä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2022a.) Tunteiden turruttaminen ja sietämättömästä olostsa selviytyminen voivat olla syitä käyttää päihteitä (Kivimäki 2020, 8).

Kun päihdetyötä tehdään naisten kanssa, siinä pyritään ottamaan huomioon naisseriyisyys, sukupuolen vaikutus päihteiden käyttöön ja kuntoutumiseen. Tämä voi konkreettisesti tarkoittaa esimerkiksi sitä, että perustetaan vain naisille tarkoitettuja ryhmiä, naisille omia hoito-osastoja ja jopa omia hoitoyksiköitä. Kun päihdepalveluja tarjoava yksikkö on kokonaan suunnattu naisille, on silloin naisen

helpompaa käsitellä kaikkia elämän osa-alueita. Tutkimusten mukaan naisuudesta, äitiydestä ja seksuaalisesta kaltoinkohtelusta on vaikea, lähes mahdoton puhua sekaryhmissä. Nais erityisyyteen painottuva päihdetyö on enemmän lähestymistapa ja ajattelumalli, kuin jokin yksittäinen työmenetelmä. Tässä ajattelumallissa on otettava huomioon myös naisen asema yhteiskunnassa missä alkoholi- ja huumeekulttuureissa naisen asema on edelleen hyvin alisteinen ja tämä osaltansa vaikuttaa päihdeongelmaisen naisen elämään. (Lymén 2010, 8.)

3.5 Naiset ja väkivalta

Naisten toteuttamaa väkivaltaa pidetään edelleen tabuna yhteiskunnassamme, sen täytyisi olla vaiettu aihe. Kuitenkin väkivaltaa käyttänyt nainen voi olla aivan tavallinen nainen, kuka tahansa meistä. (Peuransola 2019.)

Naisten toteuttama väkivalta usein kohdistuu läheisiin henkilöihin. Lähisuhdeväkivalta on erityisen haavoittava väkivallan muoto, koska tekijä on uhrille tärkeä ja rakas. Väkivalta haavoittaa aina molempia osapuolia. Parisuhteissa naiset ja miehet ovat yhtä lailla väkivaltaisia, joskin naisten osuus parisuhdeväkivallan tekijän roolissa on kasvanut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tilanne parisuhteessa usein on sellainen, että molemmat osapuolet käyttävät väkivaltaa. Tyypillistä tällaisissa tilanteissa onkin se, että väkivaltaa käyttänyt kuvaillee toisen osapuolen provosoineen häntä. (Maria akatemia 2023.)

3.6 Perheelliset naisvangit

Jopa kahdella kolmasosasta naisvangeista on omia lapsia ja vankeusaikana suurin osa joutuu lapsistaan eroon. Merkittävä osa naisen identiteettiä onkin lapset ja äitiys, suhteet omiin lapsiin on tärkeää myös vankeusaikana. Tämän takia onkin tärkeää, että vanhemmuutta ja yhteydenpitoa omiin lapsiin tuetaan vankeusaikana ja sen jälkeen. Usein äidin omat lapsuudenmuistot ovat turvattomia tai väkivaltaisia. Näin ollen häiriöt kiintymyssuhteissa ovat hyvinkin tavallisia. Jos äiti jää ilman tarvittavaa tukea, voi puutteellinen vanhemmuus siirtyä sukupolvien välillä. (Kivimäki 2022, 17.)

Äitiyteen ja ylipäätä naiseuteen liittyy tietynlaisia odotuksia ja uskomuksia, joissa korostuu muun muassa hoivaajan ja huolehtijan rooli. Äitiys ja päihteet koetaan tosiaan poissulkeviksi asioiksi ja osa äideistä on menettänyt lapsensa huoltajuuden esimerkiksi päihteiden käytön takia. Naisvangeilla kokemukset epäonnistuneesta äitinä olosta ovat hyvin tavallisia. Usein kuitenkin lapset ovat hyvä ja toimiva motivaatio päihteiden käytön lopettamisessa ja rikollisuudesta irrottautumisessa. Joskus kuitenkin käy niin, että äiti tarvitsee tukea oman lapsensa elämän ulkopuolelle jättäytymisessä. Tällöin äiti ajattelee, että muutos omassa elämässä ja elämäntavassa ei ole mahdollista. (Kivimäki 2020, 17.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen tavoitteet, tarkoitus, tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoitus on tutkia KRIS-Oulu ry:n tuottaman nais erityisentyöskentelyn hyötyjä Kestilän avovankilassa sekä avoseuraamuspuolella. Tieto saadaan kohderyhmältä itseltään. Tutkimuksen tarkoituksena on edistää omaa ammatillista kasvuani uuteen ammattiin opiskellessa. Tavoitteena on selvittää nais erityisentyöskentelyn hyötyjä ja mahdollisia kehittämisen kohteita asiakkaille. Näitä tuloksia voidaan hyödyntää KRIS-Oulun tulevaisuuden työskentelyssä. Tutkimuksen tuloksella voidaan täsmentää ja edistää KRIS-Oulun tulevaisuuden työskentelyä asian parissa.

Tutkimuskysymykseni ovat:

Miten naiset ovat kokeneet KRIS-Oulun nais erityisen työn?

Mitä naiset toivoisivat lisää?

Opinnäytetyössä tehdään haastattelu Kestilän avovankilan naisvangeille sekä avoseuraamusasiakkaille liittyen KRIS-Oulun nais erityisentyöskentelyn hyödyistä sekä mahdollisista kehittämisen kohteista. Tutkimus tehdään KRIS-Oulun toimesta. Tutkimuksen lopputulos antaa tietoa toiminnasta sekä sitä kautta voi löytyä uusia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseen. Opinnäytetyöni pääpaino on naisten omassa kokemuksissa liittyen KRIS-Oulun nais erityisyystyöhön.

Aineiston keräämisestä haastattelun keinoin on tehty aineistonhallintasuunnitelma.

4.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset lähtökohdat

Toimeksiantajana tutkimuksessa on KRIS-Oulu ry. Toimeksiantajan kanssa on sovittu tutkimuksen periaatteista. Haastattelututkimus toteutetaan Kestilän avovankilassa ja KRIS-Oululla. Osa haastateltavista suorittaa tuomiotaan Kestilän avovankilassa ja osa on vapautunut. Kaikki haastateltavat ovat naisia ja he ovat mukana omasta suostumuksestaan. Tutkimuksen toteuttamiseksi olen ollut yhteydessä Kestilän avovankilan johtajaan lupamenettelystä sopimiseksi.

Lupa avovankilassa suoritettaviin haastatteluihin on haettu Rikosseuraamuslaitoksen lupamenettelyn kautta (Rikosseuraamuslaitos 2023c).

Kun ihminen osallistuu tutkimukseen, peruslähtökohtana on luottamus tutkijaan ja tieteeseen. Ihmisarvon ja muiden oikeuksien kunnioittaminen henkilöä kohtaan lisäävät ja säilyttävät luottamuksen. Henkilöllä, joka osallistuu tutkimukseen, on oikeus osallistua vapaaehtoisesti sekä kieltäytyä. Henkilölle ei saa syntyä tunnetta siitä, että olisi pakko osallistua tai pelkoa kielteisistä seuraamuksista, jos hän kieltäytyy osallistumasta tutkimukseen. Henkilöllä on oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistumisensa milloin tahansa ilman kielteisiä seuraamuksia ja tälle keskeyttämiselle ei tarvitse ilmoittaa erityistä syytä. Henkilöllä on oikeus peruuttaa suostumuksensa osallistua tutkimukseen milloin tahansa, jos suostumuksen peruu, sen on oltava yhtä helppoa, kuin suostumuksen antaminen. Henkilöllä on oikeus myös saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä ja tutkimuksen käytännön toteutuksesta. Oikeus saada ymmärrettävä ja totuudenmukainen kuva tutkimuksen tavoitteista sekä osallistumisesta mahdollisesti koituvista haitoista tai riskeistä sekä oikeus tietää olevansa tutkittavana ovat myös tutkittavan henkilön oikeuksia tutkimuksen aikana. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 9.)

Opinnäytetyön luotettavuutta arvioitaessa täytyy huomioida se, että aineisto kerätään haastattelulla. Haastattelun luotettavuus saattaa kärsiä sen takia, että yleensä ihmisillä on taipumusta antaa sosiaalisesti suotavia vastauksia. Haastatteluun osallistuva saattaa puhua haastattelutilanteessa toisin kuin jossain muussa tilanteessa. Aineistoa sekä tuloksia käsiteltäessä ja tulkittaessa tämä on otettava huomioon. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 201–202.) Vaikka opinnäytetyöhön kerätään aineisto henkilökohtaisilla haastatteluilla, kysymysten aihealueet eivät käsittele arkaluonteisia asioita. Tämän ja anonyymiuden takia uskon saavani luotettavaa tietoa liittyen KRIS-Oulun nais erityiseentyöhön. Anonyymiuudesta huolehditaan tarkasti tutkimuksen läpi ja siitä tiedotetaan haastateltavia.

Luotettavuutta omassa tutkimuksessani lisää se, että näkyvillä lopullisessa lopputuloksessa on haastattelun kesto, olosuhteet ym. Luotettavuuteen liittyen pyrin

siihen, että lopputuloksessa olisi myös suoria lainauksia haastatteluista sekä kaavioita Grounded Theory-menetelmän mukaisesti.

Kun arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta, se voidaan todeta muun muassa sillä, että kaksi eri tutkijaa ovat saaneet saman lopputuloksen (Hirsjärvi ym. 2008, 226). KRIS-Oulun nais erityisyystyöstä ei ole aikaisempia tutkimuksia, jolloin tutkimukseni luotettavuuden voisi arvioida tällä tavalla.

4.3 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen peruslähtökohtana voidaan pitää tavoitetta kuvata todellista elämää ja todellisuuden moninaisuutta. Tällaisen tutkimuksen ajatuksena on nähdä tutkimuskohde kokonaisvaltaisesti. Laadullisen tutkimuksen kohdalla on otettava huomioon se, että tutkijan omat arvot muovaavat osaltaan ilmiöiden ymmärtämistä. (Hirsjärvi ym. 2008 156–157.) Laadullisen tutkimuksen avulla voidaan kerätä monenlaista laajaa aineistoa (Syrjälä & Numminen 1988, 118) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta (Hirsjärvi ym. 2008 176-177.) Laadullinen tutkimus omassa aiheessani on sopivin, koska tutkin ihmisiä ja heidän kokemuksiaan tietyistä asiasta. Tässä tutkimuksessa ei tutkita määriä.

Laadullisen tutkimukseen kuuluu se, että tutkimussuunnitelmaa elää yhdessä tutkimuksen mukana. Tutkimuksen vaiheet kietoutuvat kaikki yhteen eikä suoranaisia toisiaan seuraavia vaihteita voi välttämättä erottaa toisistaan. (Eskola & Suoranta 1999, 15–16.) Tutkimussuunnitelman olen laatinut oman aikatauluni ja toiveideni mukaisesti. Omaan tutkimukseeni kulkuun vaikuttaa Rikosseuraamuslaitoksen lupa-asiat, haastateltavat sekä KRIS-Oulu ry.

4.4 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessi etenee aina asteittain. Tutkimusideasta edetään tutkimusaiheeseen perehtymiseen, tutkimussuunnitelman tekemiseen, aineiston keruuseen ja analysointiin sekä tutkimuksen raportointiin. Prosessin eri vaiheet etenevät kuitenkin vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, esimerkiksi seuraava vaihe

voi vaikuttaa täsmällisesti edellisiin vaiheisiin ja joissakin tapauksissa tutkimusidea voi muuttua merkittävästi. Eri vaiheiden tehtävät tehdään yleensä yhtä aikaa limittäin, tutkimuseettiset kysymykset kuitenkin otetaan huomioon koko prosessin ajan ja kirjoittaminen on osa prosessia. (Günther & Hasanen 2022.)

Olen laatinut opinnäytetyöstäni tutkimusidean sekä opinnäytetyön suunnitelman kirjoittamisen aikana sekä ennen kirjoittamista olen perehtynyt aiheeseen, yleisesti rikosseuraamuspuoleen sekä nais erityiseentyöhön. Pääsin myös opintoihin kuuluvan työharjoitteluni aikana perehtymään syvemmin ja käytännössä nais erityiseentyöhön.

Kun opinnäytetyön suunnitelma hyväksytään, luvat ja sopimukset saadaan kuntoon, lähdän keräämään aineistoa haastatteluilla. Kun olen saanut kerättyä tarpeellisen aineiston, ensin aineisto litteroidaan sekä anonymisoidaan ja sen jälkeen analysoidaan tarpeen mukaisella analysointitavalla. Aineistoa säilytetään sen aikaa, kun opinnäytetyön työstäminen sitä vaatii. Sen jälkeen aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Tutkimus raportoidaan Lapin ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeen mukaisesti. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Theseus-palvelussa. Tavoiteltava lopputulos tälle opinnäytetyölle on tutkimus siitä, kuinka naiset kokevat nais erityisen työn hyödyt ja saamme tutkimuksen tuloksena myös naisten kertomia mahdollisia kehittämisen kohteita.

4.5 Haastattelu

Tutkimus suoritetaan haastattelulla. Haastatteluja varten on tarkoitus laatia kysymysrunko, jonka perusteella haastattelu toteutetaan keskustelunomaisesti. Kun jotain ilmiötä halutaan tutkia, niin haastattelu on toimiva tapa kerätä tietoa haastateltavalta (Eskola 2007, 35.) Haastattelu on aina vuorovaikutusta ja avoin yllättäville käänteille ja siksi haastattelemista kannattaa harjoitella ja siihen täytyy valmistautua huolella. (Hyvärinen 2017, 13.) Haastattelu on tarkoitus suorittaa talentamalla haastattelukysymysten perusteella tuleva keskustelu nauhalle. Haastattelukysymykset, tietojen käsittely sekä hävittäminen tullaan tiedottamaan kirjallisesti asiakkaalle ennen haastattelun tekemistä. Haastatteluja ja ihmisten henkilötietoja ei ole mahdollista yhdistää keskenään, eli toimitaan täysin anonymisti.

Haastatteluun osallistujat ovat tutkimuksessa mukana vapaaehtoisesti, ja heillä on oikeus keskeyttää osallistumisensa missä vaiheessa tahansa. Aihealueen ja asiakkaiden henkilökohtaisten kokemusten myötä haastattelussa on otettava huomioon erityisen sensitiivinen lähestymistapa. Vuorovaikutus ja luottamuksellisen ilmapiirin luominen on erityisen merkityksellistä.

Teemahaastattelussa on määritelty etukäteen haastattelun teema ja aihepiirit. Tämän menetelmän aikana ei käytetä kysymysten tarkkaa muotoa tai järjestystä. Haastattelijan tehtävänä on kuitenkin varmistaa, että etukäteen sovitut teema-alueet tulevat käsitellyiksi, jolloin kaikkien haastateltavien kanssa tulee käytyä läpi samat aiheet. Haastattelijalla on itsellään tukilista käsiteltävistä asioista, mutta hänellä ei ole valmiita kysymyksiä haastattelua varten. (Eskola & Suoranta 1999, 87)

4.6 Tutkimusaineiston käsittely

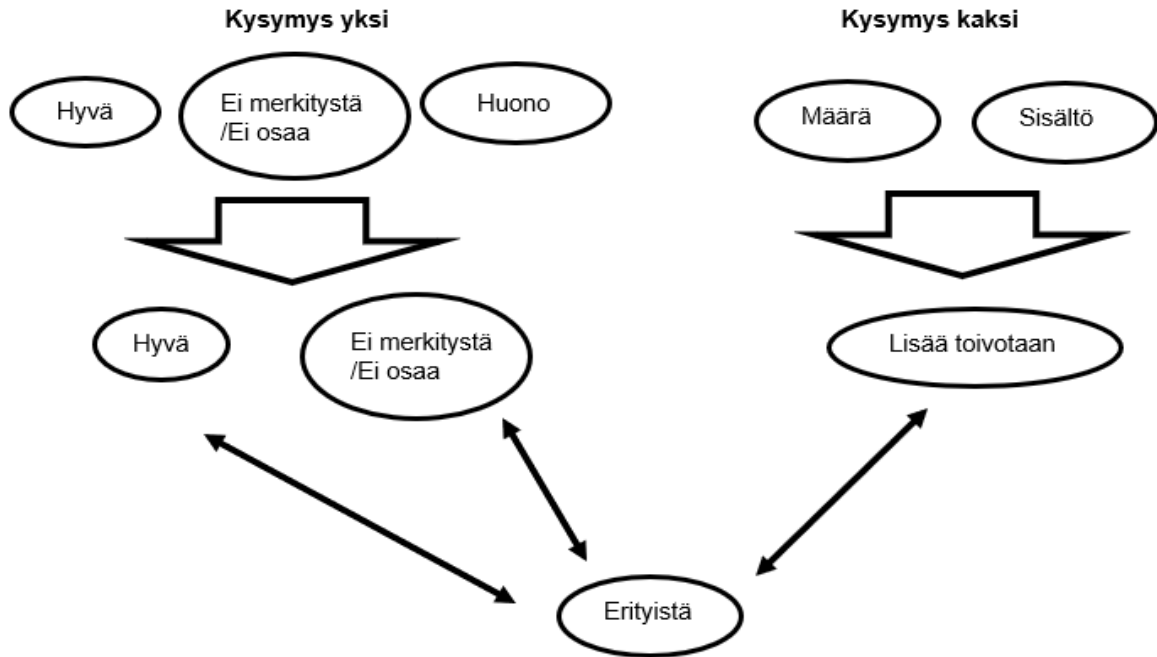
Haastattelututkimuksessa kokoamani materiaalin litteroin tekstimuotoon samalla tarkastaen, että vastausten antajaa ei voi tunnistaa. Tutkimusaineiston analyysissä käytän sisällönanalyysia. Sisällönanalyysissa litteroidaan sanatarkasti kaikki puhutut asiat. Tässä analyysitavassa tärkeää on litteroida kaikki puheen piirteet, mitkä ovat tutkimuskysymyksen kannalta keskeisiä asioita. Kun kerätty aineisto litteroidaan, se samalla anonymisoidaan, eli kaikki tiedot, joista henkilön voisi tunnistaa, muutetaan. Näin varmistetaan, että aineiston analyysistä ei kookoudu henkilörekisteriä. (Ruusuvuori & Nikander 2017, 430, 438.) Sisällönanalyysin jälkeen käsittelen aineistoa Grounded Theory-menetelmällä. Tämä mahdollistaa sen, että teoria muodostuu kootun aineiston pohjalta. Grounded Theory-menetelmää voidaan käyttää aineiston käsitteellistämiseksi. (Metsämuuronen 2009, 229–230.) Grounded Theoryn perusajatus on se, että voidaan tuottaa kokemusten varaan perustuva käytännöllinen teoria (Airaksinen 2023). Tämä analysointimenetelmä sopii omaan opinnäytetyöhöni, koska nais erityisestäytyöstä ei vielä ole kovin monia tutkimuksia tehty.

5 TUTKIMUKSEN KULKU

Tutkimusidean sain KRIS-Oulu ry:ltä. Tutkimusta varten hain tutkimuslupaa Rikosseuraamuslaitokselta kesäkuussa 2023. Rikosseuraamuslaitos myönsi luvan vankien haastatteluille kesäkuussa 2023. Rikosseuraamuslaitoksen tutkimusluvan lisäksi tarvitsin Kestilän vankilan johtajan suostumuksen tutkimuksen tekemiseen. Vankilan johtajan suostumuksen sain puhelimitse 1.8.2023.

Halusin haastatella maksimissaan kuutta naisvankia tai avoseuraamuspuolen asiakasta. Haastatteluihin osallistui neljä ihmistä. Haastattelut toteutin torstaina 28.9.2023 avoseuraamuspuolella sekä perjantaina 29.9.2023 Kestilän avovankilassa. Yksi haastatteluista toteutettiin 18.10.2023 Teamsin kautta. Haastattelut kestivät kaikki noin 15 minuuttia. Olosuhteet olivat rennot. Ennen varsinaista haastattelua keskustelimme ja hieman tutustuimme haastateltavien kanssa. Haastateltavia informoitiin haastattelun alussa, että tallennuksia säilytetään vain sen ajan, mitä tutkimuksen tekemiselle on tarpeen, sen jälkeen ne tuhoetaan lopullisesti. Haastattelussa alussa tutkimukseen osallistuvat allekirjoittivat suostumuslomakkeen. Suostumuslomakkeesta käy ilmi, että haastateltavia ei ole mahdollista tunnistaa lopullisesta tutkimuksesta. Haastattelut nauhoitettiin salasanoin suojattuun puhelimeen, jonka jälkeen ne litteroitiin tekstimuotoon salasanalla suojatulle tietokoneelle.

Grounded Theoryn (jatkossa GT) mukaisesti litteroitu aineisto jaettiin eri kategorioihin. Kysymyksen ”Miten naiset ovat kokeneet KRIS-Oulun naiserityisentyön?” alle muodostui tässä vaiheessa kolme kategoriaa: hyvä, ei merkitystä/ei osaa sanoa ja huono. Kysymyksen ” Mitä naiset toivoisivat lisää?” alle muodostui tässä vaiheessa kaksi kategoriaa: tukikertojen määrä ja sisältö. Kuvio 2. näyttää, kuinka GT toimi näiden kysymysten analysoinnissa.

Kuvio 2. Kaavio Grounded Theory-menetelmän käytöstä tutkimusaineiston analyysissä.

5.1 Kysymyksen yksi sisällön käsittely

Kolmesta muodostuneesta kategoriasta, **hyvä, ei merkitystä/ei osaa sanoa** ja **huono, kategoria huono** jäi pois, koska sen alle sijoitettavia vastauksia ei aineistosta löytynyt. Kysymyksen ”Miten naiset ovat kokeneet KRIS-Oulun naiseryityisyyden?” tulokseksi jäi kaksi kategoriaa: **hyvä ja ei merkitystä/ei osaa sanoa**.

Kategoria hyvä

Kaikki neljä tutkimukseen osallistujaa pitivät naiseryityistä työtä hyvänä ja tärkeänä. Vastauksissa tuli esille muun muassa seuraavaa:

”No siis hyvä. Koen, että se on tärkeää, että ne käy Kestilässä.”

”Mulla on niinku tosi lämpimät ja positiivinen kokemus tästä, että tosi hienoa että ne niinku tulee tänne pitään meille sitä kurssia ja tällasta ruokaryhmää vankilaan, että tuota siis tosi huippu tyyppjä on.”

”No siis sitä kautta sain koevapaupaikan ja asunnon.”

”Kyllä joo ja nyt siis sillä tavalla just, että niin kun KRISin toiminnasta, ku ei oo tietenkään tienny ennen tätä mitään ensimmäistä kertaa vankilassa niin

tota et se, että sieltä saa niin paljon apua, että nyt just niinku ne anto mulle Seinäjoen KRISin henkilön yhteystiedot joka mahdollisesti pystyy auttaan mua asunnon hommaamisessa niin totta kai siitä on iso apu”

”Todella hienoja ihmisiä.”

”No mie koen, että se on oikeesti erittäin arvokasta ja korvaamatonta, varsinki vangeille.”

”Tuo sisältöä tähän vankilaelämään. Että on semmosta normaalia touhuamista.”

Kaikki tutkimukseen osallistuvat kokivat KRIS-Oulun nais erityisyyden hyväksi ja merkitykselliseksi itselleen. Vastauksista kävi ilmi, että työn merkityksellisyys näyttäytyi erilaisena kunkin vastaajan toiveiden ja tilanteen mukaan. Siinä, missä toinen kokee tuen tärkeäksi vankilassa olo aikana (esimerkiksi kokouskurssi, muu yhteinen tekeminen), joillakin tuen merkitys näkyi vapautumiseen liittyvät asunnon hankinnan tukemisena.

Kategoria ei merkitystä/ei osaa sanoa

Termi ”nais erityisyys” on koettu sisällöltään haastavana, mitä se tarkoittaa.

”No emmä oikeastaan, että sä et ole ainoa haastattelutilanne mulle niinku nimenomaan tästä nais erityisyydestä puhuttu ni mä en osaa sitä ees niinku oikeen ajatella mitenkään erityisesti.”

”Hirmu vaikee silleen niin ku ku ollaan kaikki naisia. Niin sillä tavalla niin ku mitä se ois sitte ku ois semmonen vankila missä ois miehiäki.”

Tässä kategoriassa näkyi myös haastateltavan pohdintaa siitä, miten nais erityisyys ja sen tuomat tukitoimet näkyvät henkilön tulevaisuudessa ja tavoitteissa, ettei tuomioita jatkossa tulisi lisää.

”Että tulee, erilainen ajattelumaailma lähtee se rikollinen ja onhan se vielä mut mää uskon, että ku tätä kurssia käydään niinku ihan tappiin asti niin uskon, että munki ajatusmaailma vaihtuu tosi paljon”

5.2 Kysymyksen kaksi sisällön käsittely

Kysymyksen ”Mitä naiset toivoisivat lisää?” alle muodostui kaksi kategoriata: **tukikertojen määrä ja tukikertojen sisältö.**

Kategoria tukikertojen määrä

Suurin osa tutkimukseen osallistujista toivoivat KRIS-Oulun käyntejä useammin ja määrällisesti enemmän.

”Ne mun puolesta saisi käyä vaikka joka päivä täällä.”

”Tietysti useemmin.”

Kategoria tukikäyntien sisältö

Mieluisaksi koettiin yhteinen ryhmätoiminta (esimerkiksi kokkaus), jota toivottiin lisää.

”He noutaa mitä hienompia parempia meille siis ruokatarpeita, että me ite täällä saadaan kokata.”

Tässä vaiheessa tutkimusaineiston käsittelyä tuntui luontevalta yhdistää **tukiker-
tojen määrä ja sisältö** yhdeksi kategoriaksi, jonka nimesin kategoriaksi: **lisää
toivotaan**.

Aineiston käsittelyn yhteydessä aineistosta nousi esille aiheita, jotka liittyvät asianyhteyteen olennaisesti, mutta eivät ole suoranaisesti vastauksia tutkimuskysymyksiini. Nämä aiheet koin tutkimustulosten kannalta niin merkittäviksi, että haluan nostaa ne esille omana kategorianaan, jonka nimesin kategoriaksi: **eri-
tyistä**.

Tässä kategoriassa merkityksellisenä koettiin tuki siihen, että uusia tuomioita ei enää tulisi. Merkittävänä koettiin siis se, että saa riittävän tuen rikoskierteen katkaisemiseksi.

”Mä oon jo ihan loppu tätä lusimista mä en enää halua ja niinku mä, ku pääsen täältä koevapauteenki mä haluan ajaa kortit mä en saa siitä tuomioita ja jätän kaiken tällasen sellasen ilkeydenteon pois mistä mä voin saada tuomioita enkä mä muutenkaan enää halua, että mul on niinku aika paljon tän tuomion aikana muuttunu mun ajatusmaailma mutta vielä enempi ku mä käyn heidän toiminnoissaan.”

KRISin valtakunnallisen toiminnan merkitys tuli esiin muun muassa asunnon etsimisessä toiselta paikkakunnalta vapautumisen yhteydessä.

”He anto mulle Seinäjoen KRISin henkilön yhteystiedot joka mahdollisesti pystyy auttaan mua asunnon hommaamisessa niin totta kai siitä on iso apu.”

Haastattelussa nousi tärkeänä asiana ja jopa kehittämisen kohteena oletus van-
kien väkivalta- ja päihdeongelmista. Tämän koettiin leimaavan kaikkia vankeja,
vaikka se ei henkilöä itseään koskisikaan.

”Keskittyy niin paljon niin kuin vankiloissa joka asiassa keskitytään niin hir-
vittävästi vain päihde ja huumeongelmaisiin ja ku ite ei ole sen takia täällä
niin tulee vähän niinku semmone olo, että että tuota et, ku niitä on muitakin
kuin niitä päihteitten ja huumeitten alkoholin käyttäjiä et vois vähän niin kun
myös ottaa siihen toimintaan sillä tavalla sitä.”

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Johtopäätöksinä haastattelututkimuksen mukaan KRIS-Oulun naiseryityistätyötä pidetään merkityksellisenä tukena niin vankilassaoloaikana kuin vapautta suunniteltaessa ja avoseuraamuspuolelle siirtyessä. KRIS-Oulu on mukana tuomio-prosessin eri vaiheissa ja myös sen jälkeen.

Toimintaa tapahtuu erilaisilla tavoilla, henkilökohtaisesti ja ryhmämuotoisesti. Tutkimuksen mukaan se näyttäytyy arjen hallinnassa, tulevaisuuden suunnitelmassa ja muun muassa asuntoasioita hoidettaessa. Haastattelukysymysten vastauksissa korostui luottamuksen syntymisen merkitys KRIS-Oulun työntekijöiden kanssa. Tukitoimintojen lisäksi myös vankilatyötä tekeviä KRIS-Oulun työntekijöitä odotettiin käymään ”vaikka joka päivä”. Sosiaalisen kanssakäymisen merkitys työntekijöiden kanssa tuntui olevan tärkeää ja heitä kiiteltiin vuolaasti.

Haastateltavien mielestä hyvää KRIS-Oulun naiseryityisentyön toiminnassa oli positiiviset ja tulevaisuuteen suuntaavat tapaamiset, arjen hallinnan tukeminen ja yhteinen tekeminen. KRIS-Oulun naiseryityisentyön toimintaa keuhuttiin kokonaisvaltaisesti, jokainen haastateltava tiedosti sen, että työ tehdään nimenomaan heitä varten ja heillä on mahdollisuus tulla kuulluksi.

Naiseryityisyys terminä tuntui olevan hieman haastava ymmärtää sisällöltään. Uskoakseni naiseryityisyys toteutuu enemmän kuin sitä ehkä osataan mieltää. Tutkimus tehtiin naisia varten suunnitellussa yksikössä. Kysymys herääkin, toteutuuko naiseryityisyyden huomioiminen yhtä hyvin yksikössä, jota ei ole suunnattu ainoastaan naisille. Tutkimuksen tuloksissa tuli esille myös se, että naiseryityisentyön merkitys ei välttämättä ole näkyvässä välittömästi vaan se tähtää tulevaisuuteen. Näin ollen sitä ei aina tunnusteta.

Tutkimustulosten mukaan huonoja kokemuksia tai pettymyksiä ei noussut esille yhtään. Kaikki haastatteluun osallistuneet vaikuttivat olevan tyytyväisiä toimintoihin.

Tapaamisten sisältöihin ja käyntikertoihin oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä ja niitä olisi vastausten mukaan haluttu enemmänkin. Arjen tukemiseen liittyvät, muun muassa kokkausryhmät, näyttäytyivät suuremmassa roolissa kuin olin osannut

ajatella. Vaikka vankilaelämä poikkeaa paljonkin tavallisesta arjesta, arkirutiinien merkitys on vastausten mukaan tärkeää.

Keskusteluissa nousi esille, että tuki rikoskierteen katkaisemiseksi koettiin erityisen tärkeäksi. KRISin valtakunnallinen verkosto näyttäytyi tutkimuksessa muun muassa siten, että alueelta toiselle siirtyessä voi jatkaa KRIS-Oulun tukipalveluiden käyttämistä toisella paikkakunnalla.

Tutkimuskysymysten ulkopuolelta nousi tutkimustuloksissa esiin tärkeänä ja mielenkiintoisena näkemyksenä ja jopa uudistamisen kohteena se, että naisvangit helposti lokeroidaan väkivalta- tai päihdetaustaisiksi henkilöiksi. Jokaisella vangilla on oma elämäntarina ja on mielestäni väärin, että joutuu kantamaan turhaa leimaa itsestään riippumatta.

7 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa selvitettiin ja tutkittiin, miten KRIS-Oulun nais erityinen työ on koettu ja miten siitä on hyödytty. Tämän tutkimuksen olen päässyt tekemään yhteistyössä KRIS-Oulun kanssa Rikosseuraamuslaitoksen luvalla.

Koko tutkimusprosessin ajan olen käynyt keskustelua KRIS-Oulun työntekijöiden kanssa aiheesta. KRIS-Oulun työntekijöistä jokainen oli tukenani opinnäytetyön prosessoinnin ajan, ja heiltä sain tarvittavaa apua ja tukea.

Tämän tutkimustyön taustaksi olen rankentanut teorian runkoa vankeinhoidon naisvankien oloista sekä toimintojen toteuttamisesta. Teorian runko on laajentunut koko tutkimuksen etenemisen mukana. Teorian runko nais erityisyyden osalta on kasvanut ja sitä olisi ollut mahdollista kirjoittaa vielä laajemminkin. Supistin kuitenkin nais erityisyyden käsittelemään tämän tutkimuksen kannalta olennaisia asioita.

Tiedonkeruutavaksi valitsin haastattelun, koska koin sen parhaaksi tavaksi kerätä tarvittava aineisto tutkimustuloksia silmällä pitäen. Teemahaastattelu, joka voidaan toteuttaa keskustelunomaisesti, sopi mielestäni tähän parhaiten, koska ajattelin, että näin saan luotettavampaa aineistoa. Keskustelunomainen haastattelu-tilanne antaa mahdollisuuden kerätä tietoa ilman, että vastaan tulisi pelko auktoriteettitilanteesta. Näin sain aikaan hyvän ja tasa-arvoisen keskusteluyhteyden.

Tutkimuksen aineiston analyysi on tehty Grounded Theory-menetelmän mukaisesti litteroinnin jälkeen. Grounded Theoryn olen valinnut, koska tämä menetelmä mahdollisti sen, että minulla oli mahdollisuus saada täysin uudenlaista tutkimustietoa kyseessä olevasta aiheesta.

Tutkimusraportissa on avattu yksityiskohtaisesti tutkimusprosessi vaihe vaiheelta. Työ eteni lähes poikkeuksetta suunnitellun aikataulun mukaisesti ilman yllättäviä muutoksia.

Tämän tutkimusprosessin edetessä olen saanut mahdollisuuden käydä keskusteluja nais erityisyyden toteutumisesta niin KRIS-Oulun työntekijöiden, että avoseuraamuspuolen ja naisvankien kanssa. Näistä keskusteluista olen päässyt

käyttämään osia myös tutkimustyössäni. Koen tämän merkittäväksi luotettavuutta arvioidessa.

Tutkimukseni mukaan KRIS-Oulun tuottama nais erityinen työ näyttää naisia huomioivana. Haastateltavilla oli luottamuksellinen suhde KRIS-Oulun työntekijöiden kanssa. Nais erityisyys on terminä uusi ja sitä voi olla hankala pukea sanoiksi. Se on kaikkea naiseuteen liittyvää, esimerkiksi niinkin yksinkertainen asia, kuin että naisilla on kuukautiset. Olen huomannut, että ihmisten oletamus nais erityisyydestä on se, että naisia pitäisi paapoa eikä heitä saisi rangaista. Asian laita ei kuitenkaan näin ole. Sukupuoli ja sen vaatimat tarpeet on otettava huomioon, jotta esimerkiksi vankeusrangaistus on inhimillinen ja oikeudenmukainen. Nais erityisellä työllä mahdollistetaan rangaistuksen jälkeinen, naisen tarpeet huomioon ottava kuntoutus. Näillä keinoin voimme auttaa naisia tuntemaan edelleen itsensä naisiksi sekä mahdollisesti ehkäisemään uusintarikollisuutta.

Lähdin avaamaan termiä nais erityisyys ja sen sisältöä. Tutkimuksen myötä selvisi, että termi nais erityisyys teoriassa tiedetään, mutta käytännössä sitä ja sen sisältöä oli haastava selittää. Toisin sanoen nais erityisyys tunnustetaan, mutta sen peilaaminen käytäntöön on kysymysmerkki. Tutkimuksen valmistumisen jälkeen tiedostan nais erityisyyttä toteutettavan käytännössä, mutta onko se tarpeellisia määrin ja tiedostetaanko se paikoissa, minne se kuuluu?

Tämän tutkimuksen olen tehnyt pelkästään naisille suunnatussa vankeinhoitoyksikössä. Vertailukohteenä tutkimus olisi mielenkiintoista toteuttaa myös yksikössä, jossa on sekä miehiä että naisia. Jatkotutkimuksena voisi myös tutkia nais erityisyyttä sukupuolensa korjanneiden näkökulmasta.

Tämän tutkimusprosessin jälkeen koen olevani tietoisempi nais erityisyydestä ja ylipäättänsä rikosseuraamuspuolesta. Mahdollista tulevaa työuraani varten uskon omaavani enemmän valmiuksia työskennellä verkostoissa yhteistyössä muun muassa Rikosseuraamuslaitoksen kanssa.

LÄHTEET

- Airaksinen, J. 2023. Grounded Theory. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Viitattu 19.5.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/teoreettis-metodologiset-viitekehykset/grounded-theory/>
- Duodecim Terveyskirjasto 2016. Lääketieteen sanasto. Viitattu 18.10.2023. <https://www.terveyskirjasto.fi/ltt03497>
- Entinen naisvanki (ei halua nimeään julki) 2023. Keskustelu 27.9.2023. Viitattu 27.9.2023.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. 2007. (Teema)haastattelu-tutkimuksen toteuttamisesta. Teoksessa Viinamäki, L. & Saari, E. (toim.) Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 32–46.
- European Institute for Gender Equality 2016. Sukupuoliroolit. Viitattu 18.10.2023. https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1114?language_content_entity=fi
- Günther, K. & Hasanen, K. 2022. Johdanto: Tutkimuksen kulku. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Viitattu 19.5.2023. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/tutkimuksen-kulku/>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori, J. (toim.) 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja.
- Kivimäki, S. 2020. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Rikostaustaiset naiset asiakkaina. Opas työn tueksi. Viitattu 21.9.2023. <https://www.krits.fi/wp-content/uploads/2020/12/Rikostaustaiset-naiset-asiakkaina.pdf>
- Kriminaalihuollon tukisäätiö 2023. Naiserityinen työ. Viitattu 10.5.2023. <https://www.krits.fi/saatio/palvelumme/naiserityinentyo/>
- KRIS-Oulu ry 2023. Ladies First -hanke. Viitattu 18.10.2023. https://www.kri-soulu.fi/?page_id=639
- KRIS-Oulu ry:n työntekijä 2023. Keskustelu 27.9.2023 Viitattu 27.9.2023.

- Laakkonen, E. & Raitio, V. 2021. Nais erityinen työ vankilassa – mitä se tarkoittaa? Viitattu 10.5. 2023.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/blogi/nais erityinentyovankilassa-mitasetarkoittaa.html>
- Lydén, H. 2010. Naisten kanssa tehtävä päihdetyö. Helsinki: Paino Paintek Oy. Viitattu 18.10.2023.
https://paihdelinkki.fi/sites/default/files/attachment/naistenvirtaopas_web.pdf
- Lönnberg, S. 2021. Miksi tarvitaan nais erityisyyttä ja nais erityisiä palveluita? Kriminaalihuollon tukisäätiö 8.3.2021. Viitattu 18.10.2023.
<https://www.krits.fi/2021/03/miksi-rikostaustaisille-naisille-tulisi-olla-erityisia-palveluita/>
- Maria akatemia 2023. Nainen väkivallan tekijänä parisuhteessa. Viitattu 15.11.2023. <https://naisenvakivalta.fi/nainen-vakivallan-tekijana-parisuhteessa/>
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino OY.
- Minilex 2023a. Mikä on rikoslaki? Viitattu 11.9.2023.
<https://www.minilex.fi/a/mik%C3%A4-on-rikoslaki>
- Minilex 2023b. Ehdoton ja ehdollinen vankeus. Viitattu 11.9.2023.
<https://www.minilex.fi/a/ehdoton-ja-ehdollinen-vankeus>
- Naistenkartano 2023. Nais erityisen työn verkosto. Viitattu 17.5.2023.
<https://www.naistenkartano.com/nais erityisen-tyon-verkosto/>
- Oikeusministeriö 2023. Rikosoikeus. Viitattu 11.9.2023.
<https://oikeusministerio.fi/rikosoikeus>
- Peuransola, N. 2019. Väkivaltaa käyttänyt nainen voi olla kuka tahansa meistä. Maria akatemia. Viitattu 15.11.2023. <https://www.mariaakatemia.fi/vakivaltaa-kayttanyt-nainen-voi-olla-kuka-tahansa-meista/>
- Rikoksetoman elämän tukisäätiö 2023. Nais erityinen työ. Viitattu 18.10.2023.
<https://rets.fi/saatio/palvelumme/nais erityinentyo/>
- Rikoslaki 19.12.1889/39. Viitattu 11.9.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>
- Rikosseuraamuslaitos 2023a. Ohjaaja yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Viitattu 20.9.2023.
<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/tyojakoulutus/toissa-yhdyskuntaseuraamustoimistossa/ohjaajayhdyskuntaseuraamustoimistossa.html>
- Rikosseuraamuslaitos 2023b. Vankilat. Viitattu 17.10.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjajyhteystiedot/vankilat.html>

Rikosseuraamuslaitos 2023c. Tutkimusluvut tieteellisiin tutkimuksiin ja hankkeisiin. Viitattu 4.10.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/tilastot/tutkimusluvut.html>

Saarinen, L. 2022. Vankien puolella. Helsingin sanomat 25.8.2022. Viitattu 17.10.2023. <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008971086.html>

Sanastokeskus 2021. TEPA-termipankki. Viitattu 18.10.2023. <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/moninaisuus>

Syrjälä, L. & Numminen, M. 1988. Tapaustutkimus kasvatustieteessä. Oulu: Oulun yliopisto, Monistus- ja Kuvakeskus.

Tammi-Moilanen, K. 2020. Naisvankiselvitys. Viitattu 15.5.2023. https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20201019102643/7LDL7zoyH/Naisvankiselvitys_-_Selvitys_naisvankien_olosuhteista,_toiminnoista_web.pdf

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022a. Naisten huumeidenkäyttö ja siihen liittyviin ongelmiin vaikuttaminen. Viitattu 18.10.2023. <https://thl.fi/fi/web/alkoholitupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumeetutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/naisten-huumeidenkaytto-ja-siihen-liittyviin-ongelmiin-vaikuttaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2020c. Seksuaalisuuden ja sukupuolen sanasto. Viitattu 18.10.2023. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/seksuaalisuus-puheeksi/seksuaalisuuden-ja-sukupuolen-sanasto>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022b. Tasa-arvosanasto. Viitattu 18.10.2023. <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2019:3. Viitattu 17.5.2023.

LIITTEET

- Liite 1. Opinnäytetyön aineistonhallintasuunnitelma
- Liite 2. Teemahaastattelun runko
- Liite 3. Infokirje/Suostumuslomake

Liite 1.

Opinnäytetyön aineistohallintasuunnitelma

Naisten kokemuksia nais erityisyystyöstä, Heidi Mikkonen

1. Aineiston yleinen kuvaus

- Lyhyt kuvaus kerättävistä aineistoista tai olemassa olevien aineistojen hyödyntämisestä (alkuperä ja aineiston kerääjät).
Aineistoa kerätään liittyen naisten kokemuksiin Kris-Oulu ry:n tuottamaan nais erityyiseen työhön liittyen.
- Millaista tutkimusaineistoa (esimerkiksi haastattelu, kysely, havainnointi, rekisterit, dokumentit) opinnäytetyössä kerätään tai uudelleen käytetään?
Aineistoa käytetään vain tähän opinnäytetyöhön, jonka jälkeen se hävitetään asianmukaisella tavalla.
- Miten aineisto kerätään?
Aineisto kerätään haastatteluilla, jotka nauhoitetaan salasanalla suojattuun puhelimeen, jonka jälkeen ne litteroidaan salasanalla suojattuun tietokoneeseen.
- Missä tiedostomuodoissa aineisto on?
Nauhoitteet .m4a, tekstitiedostot .docx

2. Aineiston dokumentointi ja laatu

- Miten tutkimusaineisto dokumentoidaan, esimerkiksi minkälaisia tunnistetietoja käytetään.
Tutkimusaineistoa käytetään opinnäytetyössä, joka tehdään Lapin ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeen mukaan. Tunnistetiedot poistetaan täysin, eli aineisto on täysin anonyymiä. Haastatteluissa ei kerätä minkäänlaisia henkilötietoja, ei edes nimeä.
- Miten aineiston ja sen dokumentoinnin laatu varmistetaan? Aineiston laatuun vaikuttavat mm. määrällisen aineiston syöttäminen tilasto-ohjelmaan, puuttuvien tietojen määrittäminen sekä muuttujien nimeäminen, haastattelujen litteroinnin onnistuminen ja ääni- ja kuvatallennuksen tekninen toteutus
Ennen jokaista haastattelua testataan nauhoitusohjelman toimivuus. Litterointi tarkastetaan useamman kerran.

3. Säilytys ja varmuuskopiointi

- Kuvaa, miten ja minne aineisto tallennetaan. Esimerkiksi: tiedoston nimi - missä tiedosto/t sijaitsevat - tiedoston mahdollinen koko - millä ohjelmalla tiedosto tuotetaan. Huomioi, vahva tallennus salasanan taakse.
Haastattelut nauhoitetaan salasanalla ja biometrisen tunnistuksen vaatimaan puhelimeen. Haastattelut litteroidaan pikimmiten salasanalla suojattuun tietokoneeseen. Kun litterointi on tarkastettu, nauhoitukset poistetaan puhelimesta lopullisesti. Nauhoitukseen käytetään puhelimen ääninauhuriohjelmaa ja ne tallennetaan puhelimeen haastattelu 1, haastattelu 2 jne. Litterointi tapahtuu Wordilla ja tiedoston nimeksi tullaan laittamaan "aineisto opinnäytetyöhön".
- Kuvaa, miten taataan aineiston tietoturva (esimerkiksi pääsy aineistoon) opinnäytetyön tekemisen aikana.
Aineistoa turvataan biometrisillä tunnistetuilla sekä salasanoin.
- Nimeä ne henkilöt, joilla on pääsy aineistoon ja sen tarkastelemiseen.

Heidi Mikkonen

- Kuvaa, miten ja minne aineisto varmuuskopioidaan.
Tekstitiedostot varmuuskopioidaan tietokoneelta salattuun puheli-
meen.
4. Säilyttämiseen liittyvät eettiset ja laillisuuskysymykset
- Nimeä, mitä eettisiä kysymyksiä aineiston käsittelyyn ja säilytykseen liit-
tyy ja kuvaa lyhyesti, miten ne huomioidaan. Esimerkiksi, miten arka-
luontoiset henkilöihin liitetyt tiedot, muiden pääsy aineistoihin ja tieto-
suoja otetaan huomioon.
Aineistosta poistetaan kaikki henkilötiedot heti, minkäänlaisia henki-
lötietoja ei käsitellä eikä kysytä.
 - Miten tiedonantajia informoidaan?
Haastateltavat saavat ennen haastatteluun osallistumista tiedoksi
kirjeen, mikä pitää sisällään haastattelun tiedot sekä mihin tarkoituk-
seen haastattelu tehdään. Kirjeessä tiedotetaan anonyymiudesta
sekä vapaaehtoisuudesta. Haastattelun alussa käydään läpi samat
asiat sekä tiedotetaan, että haastatteluun osallistumisen saa kes-
keyttää missä vaiheessa tahansa.
 - Kuvaa, keräätkö tai käsitteletkö opinnäytetyössäsi henkilötietoja ja miten
niitä käsitellään. Miten käsittelystä informoidaan?
Haastateltavien henkilötietoja ei kerätä eikä käsitellä lainkaan.
 - Miten aineiston omistus- ja käyttöoikeudet hallinnoidaan?
Ainoastaan opinnäytetyön tekijällä on pääsy tiedostoihin.
5. Aineiston avaaminen ja pitkäaikaissäilytys
- Kuvaa lyhyesti, mitä ja millä aikataululla aineistolle tapahtuu opinnäyte-
työn valmistuttua.
Nauhoitukset poistetaan pysyvästi heti litteroinnin ja tarkastuksen jäl-
keen. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen litteroinnit poistetaan py-
syvästi tietokoneelta heti.
 - Harkitaanko kerätyn aineiston tallennusta jatkokäyttöä varten ja missä?
Miten aineiston jatkokäyttö tehdään mahdolliseksi?
Ei.

Liite 2.

Teemahaastattelun runko

- Pääteema haastattelussa on nais erityinen työ
 - Kris-Oulu Ry:n tuottama nais erityinen työ
 - Kokemukset, minkälaisia kokemuksia?
 - Miten koet itse henkilökohtaisesti tämän työn?
 - Jos ei ole kokenut nais erityisyyden näkyvän, tarkennusta miten ei?
 - Hyödyt
 - Miten koet hyötyneesi tästä työstä?
 - Näkyykö omassa elämässä (ja millä lailla)?
 - Mahdolliset kehittämisenkohteet
 - Toivoisitko jotakin lisää?
 - Jos toivoo, niin mitä?

Liite 3.

Infokirje/Suostumuslomake

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Lapin ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötäni Kris-Oulu ry:n tuottamasta nais erityisyystyöstä Kestilän avovankilassa. Tarkoitukseni on kerätä teidän kokemuksianne sekä mahdollisia kehittämisen kohteita tästä työstä.

Tarkoitukseni on toteuttaa opinnäytetyöni aineistonkeruu haastattelemalla teitä yksilöhaastatteluina. Haastattelu kestää noin 15–20 minuuttia ja se nauhoitetaan salasanoin suojattuun puhelimeen. Etsinkin nyt maksimissaan kuutta vapaaehtoista henkilöä haastatteluun.

Haastatteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja sen saa tarvittaessa tai niin halutessaan keskeyttää missä kohtaa tahansa. Saat halutessasi ottaa haastatteluun mukaan työntekijän, joko Kris:ltä tai vankilalta. Haastattelun alussa kerään teidän suostumuksenne haastatteluun kirjallisena.

Keräämäni haastatteluaineisto on täysin luottamuksellista ja sen tulee näkemään/kuulemaan ainoastaan minä opinnäytetyön tekijänä. Lopullisesta opinnäytetyöstäni ei ole mahdollista tunnistaa yksittäisen haastattelun henkilötietoja. Keräämäni aineisto säilytetään vain sen aikaa kuin se on opinnäytetyöni tekemisen kannalta välttämätöntä.

Ystävällisin terveisin

Heidi Mikkonen

Osallistun haastatteluun vapaaehtoisesti.

Haastateltavan allekirjoitus